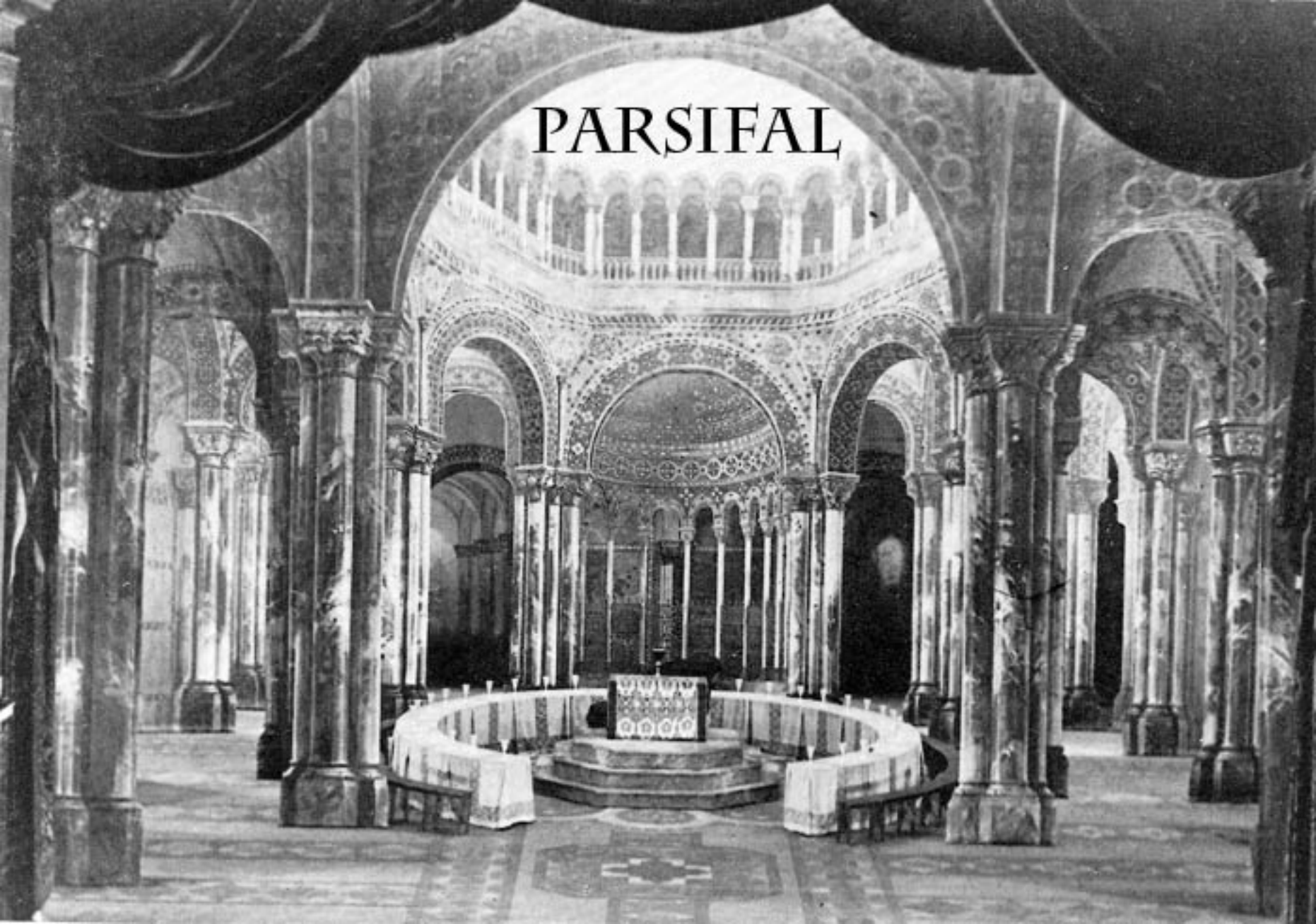

PARSIFAL

Parsifal

mysteriespel i fyra akter

av Christian Lanciai (2004)

Personerna :

Parsifal
hans moder
Kurt
Sir Gawain
hans väpnare Donald
Kung Arthur
Sir Gareth
Sir Kay
en härold
Sir Lancelot
Drottning Guinevere
Sir Tristan
Merlin
Gurnemanz
en portvakt
Amfortas
Titurel
en page
Cundry
en eremit

Graalriddare och riddare vid kung Arthurs hov

Handlingen äger rum i Tyskland och England under medeltiden.

Copyright © Christian Lanciai 2004

Parsifal

Akt I scen 1. En enkel hydda i vildmarken.

Parsifal Men gör du verkligen rätt, mamma?
modern Hur kan du ställa en sådan fråga, min gosse? Till din egen mor? Så klart jag gör det enda rätta för dig. Jag är ju din mor.
Parsifal Men varför får jag inte veta någonting?
modern Därför att det är bäst för dig. Tro mig. Det du inte vet vill du heller inte veta.
Parsifal Jo, det är just allt det jag inte vet som jag måste få veta.
modern Du vet inte vad du begär.
Parsifal Just därför begär jag det.
modern Vad vill du egentligen, min son? Har du inte allt vad du behöver? Är jag inte en god moder? Älskar jag dig inte?
Parsifal Jag klagar inte, mor. Jag vill bara veta mera.
modern Riddarlivet är ingenting för dig, min son. Du förlorade din far för att han var riddare. Han red ut i kriget och kom aldrig tillbaka. Det är inget exempel för en man. En man som bara lämnar en faderlös son och en änka efter sig är ingen riktig man.
Parsifal Men hur kan jag någonsin bli en man om jag inte blir riddare?
modern Du vet inte vad du talar om.
Parsifal Därför, mor, att du inte vill lära mig något.
modern Av riddarelater blir man en knöl. Av böcker och lärdom blir man bara förvirrad och konstig. Av kärleken blir man bara galen. Håll dig till din pilbåge och din jakt. Den kan du alltid försörja dig på. Du behöver inget mera.
Parsifal Men jag vill!
modern Du vet inte vad du vill.
Parsifal Jo, det är just det jag vet. Jag vill veta allt det som du vägrar undervisa mig om.
modern Du mår bättre utan den kunskapen.
Parsifal Mor, om du insisterar på att hålla mig begravnen i kunnighet måste jag rymma hemifrån.
modern Nej, min son, något sådant skulle du aldrig kunna göra mot din mor.
Parsifal Jo, om hon nekar mig kunskap.
modern (omfamnar honom) Jag vill bara ditt bästa, Parsifal. Du måste tro mig och lita på mig. Du har ingen annan. Jag har alltid gjort mitt bästa för dig. Du kan inte bara lämna mig. Du måste vara mig trogen, som jag alltid varit dig trogen som en öm och självuppoftande slav.
Parsifal Du bara skämmer bort mig, mor.
modern Är det då något ont i det? Mår du då inte bra av att ha det bra?
Parsifal Nej, mor, det är det jag inte gör! Jag måste ha utmaningar!
modern Du trotsar ödet.
Parsifal Så må jag då trotsa ödet! Mor, jag beklagar, men jag kan inte stanna här längre. Jag måste ut i världen som min far, som du vägrar berätta något för mig om. Du måste låta mig bli en man.
modern Min son, tala inte så till din egen moder! Du har ju bara mig, liksom jag bara har dig!
Parsifal (sliter sig) Jag måste lämna dig, mor. Du ger mig inget val. Den kunskap du inte vill ge mig måste jag söka på annat håll. Du måste låta mig gå.
modern Du är självsvåldig!
Parsifal Nej, mor, bara naturlig. Farväl, mor. (*rymmer*)

modern Min son! Min son! Lämna mig inte ensam! Lämna mig inte som din far gjorde! Överge inte en stackars fattig gammal ensam änka! Var inte så hjärtlös! Du var allt jag hade! Hur kan män vara så grymma! Min son! Min älskade son! (*faller i vanmakt tillbaka i sängen, får en hjärtattack och dör, men Parsifal förblir borta.*)

Scen 2.

Kurt Jag råder dig, Parsifal, att hålla dig ifrån honom. Av sådana herrar, som bara skrytsamt demonstrerar sin makt med våld över hela världen, har man inget gott att hämta, bara ont.

Parsifal Men det är en riddare vid kung Arthurs bord! Inte har jag råd att kasta bort en sådan chans. Det är ju min stora möjlighet i livet!

Kurt Att göra dig till driftkucku och ett förödmjukelsens konstanta offer, ja.

Parsifal Du vet inte vad du talar om.

Kurt Och du vet inte vad du gör.

Parsifal Det är just det om något som jag vet! Kom nu!

Kurt Din klåpare! Du bara bjuder olyckan att ta kontrollen över ditt liv!

Parsifal Nej, jag räcker lyckan handen! Du ska få se!

(*De kommer fram till Sir Gawains tält. Parsifal knackar på duken.*)

Parsifal Hallå, är någon hemma?

Gawain (inifrån) Har vi fått gycklare på besök? Kör bort honom!

väpnaren (kommer ut, ser Parsifal) Vad vill väl du, din spoling?

Parsifal Söka lyckan. Jag vill bli riddare hos kung Arthur.

väpnaren Gå hem till mamma. Du duger bara till kråkskrämma – om ens det.

Parsifal Du vet ingenting om mig! Min pappa var riddare!

väpnaren (hånande) Jaså! Och varför är han det inte längre? Blev han fockad eller degraderad?

Parsifal Han dog i det Heliga Landet!

väpnaren (till Gawain, inåt tältet) Herre, den här tror sig vara något.

Gawain (kommer ut) Det var en eländig stackare. Kan han något?

väpnaren Jag skulle inte just tro det.

Parsifal Jag kan lära mig! Låt mig få tjäna er!

Gawain Som vad då? Kökspojke? Disk-kvalificerad slasktömmare? Tvättare? Skoputsare? Kan du ens polera rustningar?

Parsifal Jag kan vad som helst, om ni bara lär mig!

Gawain Jag är ingen förskolelärare. Du verkar ju mindre utbildad än en analfabet. Vad kan du? Kan du något över huvud taget?

Parsifal Jag är skolad till jägare! Se den där lärkan i skyn som drillar där ovan ängen! (*lägger en pil på bågen och skjuter. Lärkan tystnar.*)

Gawain (föga imponerad) Så du kan skjuta lärkor.

Parsifal Kan jag skjuta en liten lärka kan jag skjuta vad som helst.

Gawain Den lärkan hade bo och fru och ägg på marken. Du har berövat en familjeförsörjare livet. Kan du det, så kan du bli riddare, om du alltid är konsekvent i din hänsynslöshet. Nåväl, du ska få tömma min potta och min slask, smörja min rustning, diska mina kärl och tvätta mina kalsonger. Man måste börja nånstans.

Parsifal (genast entusiastiskt på knä) Gärna, ädle herre!

väpnaren (till Gawain) Jag tror han kan bli användbar.

Gawain Jag ska ta med dig till kung Arthur, så får han mönstra dig. Men vänta dig ingen nåd. Ingen riddare är god att tas med.

väpnaren Det ska gudarna veta.
Parsifal Det spelar ingen roll! Bara jag får vara med! Genom er är min lycka redan gjord!
väpnaren (avsidet) Det trodde du bara, din stackare.
Gawain Ge honom något att göra. Och vad vill den där gynnaren där? (*menar Kurt*) Är han din kompis?
Parsifal Ja, han var dräng på vår lilla gård.
Gawain Skicka hem honom. Han behövs inte längre. Du är drängen nu.
Parsifal Kurt, gå hem. Säg till dem där hemma att jag blivit antagen hos en riddare.
Kurt Vilken riddare?
Gawain Sir Gawain.
Kurt (häpnar) Sir Gawain! Allernådigaste riddare, vilken ära!
Gawain Gör dig inte till. Stick iväg nu.
Kurt Ja, Sir. – Lycka till, Parsifal.
Gawain (till Parsifal) Är det Parsifal du heter?
Parsifal Ja, det är mitt namn.
Gawain Son till vem?
Parsifal Gamuret av Anshouvé.
Gawain Då hade du faktiskt en riddare till far, men han var en oförbätterlig odåga, som de flesta laglösa riddare. Var han gift med din mor?
Parsifal Ja, men de träffades sällan.
Gawain Då var hon lycklig. Sätt i gång nu. In i tältet med dig. Töm min potta och diska den.
Parsifal Ja, Sir. (*skyndar in i tältet*)
Gawain (till Kurt) Säg till hans morsa att han fått tjänst som lakej hos Sir Gawain. Han kan kanske bli väpnare med tiden, i bästa fall. Hans morsa slipper mer bekymra sig för honom.
Kurt Ja, Sir. (*avlägsnar sig*)
väpnaren Skönt att slippa det värsta skitjobbet framöver!
Gawain Det finns alltid skit kvar hur mycket skit man än gör, Donald. Se till att få hästarna i ordning nu. Vi ger oss av.
väpnaren Ja, Sir Gawain. (*går*)
Gawain Stackars enfaldige lille tok! Så du tror du kan bli riddare? Du har tur om du överlever ditt första besök i Camelot!

Scen 3. Camelot.

Arthur Vad är det nu för spefåglar du fört med dig till hovet, Gawain?
Gawain Bara en stackars naiv idiot, men han är mycket lustig i sin enfald.
Arthur Vill han bli riddare som alla andra?
Gawain Naturligtvis.
Gareth Vad kan han? Snubbla på sitt svärd? Knäcka hästryggar? Hoppa stav med lansen?
Kay Jag slår vad om att Sir Gawain inte låter sin lakej avancera mer än till tömmandet av sin privata potta.
Gawain Åja, lite bättre är han allt.
Arthur När får vi se honom?
Gawain Han bara väntar på att få bli insläppt.
Arthur Nå, vad väntar du på? Vi älskar uppträdande gröngölingar!

Gareth Släpp in lakejen!
en härold (kungör) Sir Percival!

(ett förhänge dras ifrån och Parsifal visar sig,
i en löjligt bristfällig rustning och släpande svärd och en potta till hjälm.)

Lancelot Vad är detta? En fågelskrämna?

Gawain Nej, han har avancerat sedan dess.

Guinevere Han är som en parodi på er alla.

Arthur Var inte rädd, stackars Percival! Bry dig inte om alla speglosorna! Det är bara början. Träd fram, och låt oss få syna dig. Så du vill bli riddare?

Parsifal (vill böja knä men kan inte för rustningen och väcker bara skratt med sin tafatthet)
Gärna, Sire.

Arthur Vad kan du?

Gareth I bästa fall kan han kanske hugga ved.

Arthur Var inte spydiga nu! Låt unge Percival tala själv.

Parsifal Jag var skogens bästa jägare men medger att jag har mycket att lära mig.

Arthur Så du är en god bågskytt?

Parsifal Den bästa.

Arthur Jag tror dig. Vad kan du mer?

Parsifal (förlägen) Jag har lärt mig rida, och jag kan nästan svinga ett svärd....

Gareth (gapskrattar) Det var det jag sa! Han kan snubbla på svärd! Nästan! (Alla skrattar.)

Parsifal (morsk) Jag har bara börjat!

Lancelot Det är bra, Percival. Gå i lära hos någon smed i fem år, så får vi sedan se om du duger till väpnare!

Parsifal Sir Lancelot, med respekt, jag har mycket att lära mig, men ingen kan vara mer ärlig och trogen än jag, i synnerhet som väpnare.

Arthur Jag tror dig, gode Percival, men Lancelot har rätt, och jag instämmer i hans dom. Kom tillbaka om fem år. Det är den chans vi kan ge dig. Om du duger till riddare om fem år, så skall du få bli riddare, men inte förr.

Parsifal Jag antar utmaningen, Sire.

Arthur Ta hand om honom, Gawain, och gör en man av honom.

Gawain Jag medger att det blir svårt. Kanske Lancelot skulle ha mera tålmod....

Tristan Det vet du, Gawain, att här har ingen tålmod med noviser. Man får lära sig själv eller inte alls.

Parsifal Jag tar er på orden, mina herrar. Sir Gawain, ni slipper mig. Jag skall lära upp mig ensam. Låt mig bara få rida ut enkel och ärlig som jag är med modet att försvara mig, och ni skall alla nästa gång om fem år få se mig som riddare.

Gareth Följ efter honom, Gawain, och se till att han inte rider bort sig i buskarna!

Kay Han vill klara sig själv. Endast så kan han klara sig själv. Ge honom vad han begär och ge honom chansen att bli en man. Han vill ju ta den.

Lancelot Du får en god häst av mig, Percival, men rid honom väl, och förlora honom inte.

Parsifal Jag lovar.

Gawain Rid tillbaka till dina hemtrakter och rådgör med de bästa experterna där. Jag kan ge dig frisedel till gamle Gurnemanz, en mycket kunnig lärare i alla konster inklusive krigets.

Lancelot (imponerad) Känner du Gurnemanz?

Gawain Jag har träffat honom.

Arthur Står han inte i kontakt med Graalriddarna?

Kay Graalriddarna finns inte. De är bara en saga.

Lancelot Det har aldrig kunnat utrönas med bestämdhet.
 Arthur Vad säger du, Merlin? Kan Gurnemanz bli rätt lärare åt unge Percival här?
 Merlin Hans väg ligger utstakad. Låt honom lära sig av Gurnemanz. Han kan inte få en bättre utbildning.
 Gawain Jag kan rida med dig till borgen, Parsifal.
 Parsifal Det tackar jag för, Sir Gawain. Jag har alltid bara fått heder av er.
 Gawain Genom ständig upptuktelse.
 Parsifal Det har alltid gjort mig gott.
 Arthur Så lycklig resa då, Gawain och Percival, och välkommen tillbaka om fem år. Då hoppas jag att du har kommit längre.
 Parsifal Det har jag säkert.
 Lancelot Den pojken har gott gry. Han har verkligen trohetens ärliga uppsyn.
 Guinevere Jag hoppas vi får se honom igen.
 Gareth Han kanske rentav avancerar till Graalriddare! (*allmänt skratt åt skämtet*)
 Kay I så fall ser vi honom aldrig mer!
 (*Alla skrattar, medan Parsifal går ut med den patroniserande Gawain.*)

Akt II scen 1. Vid sjön.

Gurnemanz (*kommer in med en död svan i armarna*) Vilken idiot har utfört detta meningslösa nidingsdåd? Vem i all världen kan då vara så förlorad i förståndet och i själen att han skjuter ner en svan, den skönaste av alla fåglar? Varför är det icke självklart för varenda människa att livets värsta nidingsdåd är att utsläcka liv?
 (*Parsifal kommer in, förskräckt*) Var det du, din imbecille dåre och kanalje?
 Parsifal Ursäkta mig, men jag är faktiskt jägare.
 Gurnemanz Gör det då saken bättre? Gillar du att döda? Tänk om någon sköt ner dig mitt i ditt livs högt strävande himmelska flykt? Vad skulle du väl tycka om det?
 Parsifal Men det är ju blott en fågel.
 Gurnemanz Nej, det är en svan, den skönaste och renaste av alla fåglar! Och din olycka och vidriga barbar, du har själv dödat denna levande och underbara varelse!
 Parsifal Men det är ju mitt yrke. Det är vad jag kan och blivit lärd till.
 Gurnemanz Kan du inget annat, inget bättre, arma destruktiva människa!
 Parsifal Jag ville helst bli riddare men lärdes blott till jägare och blev utskrattad vid kung Arthurs hov.
 Gurnemanz Så du har varit hos kung Arthur i hans fäste Camelot?
 Parsifal Jag skickades iväg som fåne och förvisades på minst fem år.
 Gurnemanz Det tror jag nog, om detta är det enda du kan göra: skjuta svanar!
 Parsifal Jag kan skjuta vad som helst.
 Gurnemanz Att kunna döda är ej någonting att vara mallig över.
 Parsifal Det är allt jag kan, min enda livsmerit.
 Gurnemanz Din stackare. Du har då bara lärt dig dårskap i ditt liv.
 Parsifal Det är ej mitt fel. Mor min vägrade att undervisa mig i något annat.
 Gurnemanz Var det för att du var dum?
 Parsifal Nej, hennes strävan var blott att jag inte skulle bli en riddare som far min.
 Gurnemanz Alltså hade du trots allt en klok mor. Säg mig vem du är. Vem var din fader?
 Parsifal Jag är Parsifal, den ende sonen till den ädle riddaren av Anschouwé.
 Gurnemanz Gamuret? Riddaren av Anschouwé?
 Parsifal Ja, det var far min, som försvann i utlandet på riddarstråt.

Gurnemanz Och mor din ville icke att du skulle bli en riddare som han?
Parsifal Till varje pris försökte hon avstyra det, men därmed blev min strävan därtill bara desto starkare.
Gurnemanz Och vad gör du då här i dessa trakter?
Parsifal Jag fick höra talas om det slottet där i fjärran och blev nyfiken på dess mysterium. (*visar mot slottet, som syns som silhuett i bakgrunden*)
Gurnemanz (*för sig själv*) Kan det då vara sant? Kan detta vara fånen som har utsänts för att rädda Graals beskyddare och brödraskap från dess förbannelse?
Parsifal Vad sade ni?
Gurnemanz Jag muttrade allenast för mig själv.
Parsifal Jag tyckte att ni nämnde Graal.
Gurnemanz Och vad vet du om Graal?
Parsifal Jag vet ej någonting.
Gurnemanz Och vad gör du då här, din hopplösa svanmördare?
Parsifal Jag tänkte endast tjäna väl min föda. Jag var till och med beredd att dela med er av min middag, som jag skjutit, men ni bara grälar på mig.
Gurnemanz Ge dig av. Gå hem. Här har du ingenting att göra.
Parsifal Jagar ni då bort mig?
Gurnemanz Ja, och med besked. Här har du ingenting att göra.
Parsifal Ändå tänker jag försöka söka lyckan där i slottet.
Gurnemanz Gör du det, och finn din olycka i stället, och gå under!
Parsifal Ni är inte särskilt hjälpsam.
Gurnemanz Har jag skäl att vara det med en som skjuter svanar?
Parsifal Jag är oskyldig som jägare och ville endast väl.
Gurnemanz Du visste inte vad du gjorde. Lyd mitt råd, och gör ej något mera. Ta ej några initiativ, ställ inga dumma frågor, blanda inte dig i andras angelägenheter, håll dig undan och ur vägen, och du kanske klarar dig.
Parsifal Ni låter nästan som min mor.
Gurnemanz Hon var en klok dam som avrådde dig från allt.
Parsifal Men då får man ju inte något gjort.
Gurnemanz Försvinn, din stackars fåne! Odlå i din enfalds sorglöshet din dårskaps oskuld, ty du duger knappast något annat till!
Parsifal Kan ni då inte hjälpa mig att komma in i borgen?
Gurnemanz Jag skall följa med dig, men du kan ej räkna med min hjälp.
Parsifal Då tackar jag för ingenting men dock för något.
Gurnemanz Ge dig av, ditt kryp! Jag följer efter. (*Parsifal går före ut.*)

Detta kunde vara just den däre och den oskuld som vi väntat på. Är äntligen Amfortas lidanden begränsade, och kan den gamle Titurel gå hädan i sin frid? Det vore alltför bra för att bli sant, och likväl finns det hopp. Vi måste ge den här oskulden Parsifal en chans. Om han kan klara provet är han bättre än han verkar. (*går ut efter Parsifal.*)

Scen 2. Vid porten.

portvakten Vad är det för en byfåne du ledsagar, Gurnemanz?
Gurnemanz Var snäll mot honom. Han är naiv.
portvakten Du menar, han vet ingenting?
Gurnemanz Han är fullkomligt grön.
Parsifal Är det inträdesproblem, mästare?

Gurnemanz Håll dig lugn, din gröngöling. Det här sköter jag.
 portvakten Så han kan inte ens lösenordet. Han är inte ens invigd.
 Gurnemanz Och han är ung och fullkomligt oförstörd.
 portvakten Vad gör du här, din pojkvasker? Vet du inte att du beträder helig mark?
 Parsifal Nej, det visste jag inte. Desto viktigare då att jag får komma in!
 Gurnemanz (till portvakten) Vad sade jag?
 portvakten Här inne finns det bara plats för vuxet folk. Det är barnförbjudet.
 Parsifal Varför vill du hindra mig?
 portvakten Det är barnförbjudet!
 Parsifal Jag tål vad som helst!
 portvakten Tål du se rinnande blod? Tål du se öppna sår som blottar inälvor och levande organ? Kan du hålla dig vaken inför gamla gubbars mässande monologer?
 Parsifal Det blir en senare fråga. Släpp in mig till att börja med.
 portvakten Vad väntar du dig att finna där inne?
 Parsifal Min lycka.
 portvakten Och om du bara finner din olycka?
 Parsifal Då är det mitt eget fel. Jag tar risken.
 portvakten (till Gurnemanz) Han tar risken.
 Gurnemanz Du bara sporrar honom. Kom med då, Parsifal, och satsa ditt liv på världens osäkraste kort!
 Parsifal Du kunde inte locka mig med ett mera frestande anbud.
 portvakten (släpper in dem) Skyll dig själv, stackars gosse. Du anar inte vad som väntar dig.
 Parsifal Jag lovar att inte klaga efteråt. (går in med Gurnemanz)
 portvakten Äntligen! En rätt novis! Och han verkar inte alltför dum. Bara han fattar galoppen och inte spårar ur!

Scen 3. Högtidssalen. Alla riddarna solennt församlade.

Gurnemanz (kommer in avsides med Parsifal) Håll dig här i bakgrunden, gosse. Själv måste jag tjänstgöra där framme.
 Parsifal Lämnar du mig ensam?
 Gurnemanz Har du något emot det?
 Parsifal Denna högtidlighet, alla dessa ädla riddare, denna glans och solennitet, jag känner mig fullkomligt främmande.
 Gurnemanz Få inte panik nu bara.
 Parsifal Vad gör jag här? Kan vi inte gå tillbaka?
 Gurnemanz Vad är det med dig? Var det inte du som insisterade?
 Parsifal Men allt detta är mig fullständigt främmande. Du är den enda jag känner det allra minsta. Om du lämnar mig blir jag som en ensam mus bland hundra katter.
 Gurnemanz Var inte rädd. Ingen här är farlig.
 Parsifal Det är inte det. Det är frånvaron av alla faror som skrämmer mig. Jag passar inte in här.
 Gurnemanz Det går över, Parsifal. Håll dig bara i skinnet nu och följ med i vad som händer. Ingen hotar dig till livet.
 Parsifal Nej, inte kroppsligen, men min själ står avklädd och utsatt inför alla dessa stränga herrars granskning. Jag har aldrig känt mig så naken.

Gurnemanz Såja, Parsifal. Håll dig bara lugn, och lär dig att förstå. Jag måste gå. Ceremonierna börjar. (*går och tar plats bland de andra riddarna men mycket blygsamt vid sidan om*)

Parsifal Ack, jag ville bara vända om och springa! Detta är för tungt och seriöst för mig. Jag står ej ut med denna instängdhet i ett mysterium. Men jag ser ingen väg tillbaka. Jag har simmat alltför långt från stranden för att någonsin mer ta mig helbrädda tillbaka.

(*Högtidlig procession, gärna till Wagners Parsifalmusik.*)

Amfortas (*i fotsid kåpa, kommer fram till honom*) Ni måste vara Parsifal.

Parsifal (*skrämd*) Hu!

Amfortas Nej, var inte rädd. Jag ville bara be er sitta nära mig och helst invid mig under processionen.

Parsifal Varför? Vem är ni?

Amfortas Amfortas. Var ej rädd för mitt förgrämda yttre. Att jag döljer mig med sobelhuva och bär uppsynen av någon som helst önskade försvinna genom jorden har sin logiska förklaring. Ge er blott till tåls, min unge Parsifal, och allt skall uppenbaras för er.

Parsifal Men ni talar till mig så intimt som om ni kände mig.

Amfortas Här är vi alla bröder och förtroliga som sådana, ty vi står alla här på samma grund och som jämlikar inför evigheten.

Parsifal Jag kan inte hjälpa att jag bara känner rädsla.

Amfortas Slappna bara av, min unge vän. Ni har ej något som gör ont. Lagg märke nu till processionen.

(*I processionen bärs nu fram en drypande blodig lans, som alla visar en chockerad rörelse inför: de korsar sig, slår sig för bröstet, brister i gråt, slår händerna för ansiktet, för pannan, osv., som inför något oerhört heligt.*)

Gurnemanz Lansen som skar upp vår högste konungs sida och utgöt det heligaste tänkbara martyrblood någonsin förfelar aldrig sin totala verkan. Men kan unge Parsifal förstå dess oerhörda makt och eviga betydelse? Han måste fråga själv. Vi har ej rätt att övertyga honom genom övertalning.

(*En sårad riddare med blodigt svärd ingår i processionen, kommer fram med svärdet mot Parsifal*)

Parsifal Vad vill han mig? Jag känner honom icke! Blodig kommer han som blott för att förföra mig!

Amfortas Han menar bara väl.

riddaren Unge ädling, acceptera detta svärd som gåva, varmed jag har blivit dödligt sårad men fortlever lika väl.

Parsifal (*tar paralyserad av skräck emot svärdet*)

Amfortas (*för sig*) Han är skräckslagen. Därför vågar han ej tala.

riddaren Ädle yngling, ta emot, förvalta och behåll mitt svärd för alltid, så att du ej någonsin må glömma denna dag.

Parsifal (*lamslagen till tystnad som förut*)

Amfortas (*för sig*) Han är för ung och rädd. Han vågar inte ställa frågor.

(*reser sig*) Nog av detta blod och dessa vapen! Frambär krigets, våldets och all världslighetens motsats, så att vi ännu en gång må tillfälligt bli helade och lindrade i våra plågor, så att vi kan uthärda dem litet till! För fram den helga Graal!

(*Fyra unga blonda jungfrur med långt utslaget hår bär fram den heliga Graal-pokalen på en bår klädd med röd sammet.*)

Parsifal Här händer något som ej kan förstås av någon dödlig man om han ej ställer frågor. Men jag ombads ju speciellt att inte ställa dumma frågor. Det är bäst

jag håller käften och ej visar något av min skräcks förtvivlan och att jag helst bara sprang bort härifrån i fullständig panik....

Amfortas För fram den outhärdliga odödlighetens egen manifestation!

(Graalen avtäcks. Ljus strålar. Fram träder ett antal av riddarna, alla sårade, som blottar sina hemska ärr och sår inför Graalens strålgans, medan de tydligt berörs och stönar, som inför balsam och svidande desinfecering....)

Parsifal (för sig själv) Vem kan fatta någonting av detta?

Titurel (en extremt gammal gubbe med långt snö vitt hår och skägg, bärs fram på en bår)

Än en gång har Graalens oerhörda strålgans blottats, på det att vår eviga förtvivlan späds på i sin tröstlösa kontinuitet! Vi äger att förvalta livets outhärdlighets och lidandes mest oerhörda hemlighet! Må den som känner sig här kallad till att fylla på sitt livs kvals bägare nu träda fram och delta i den helga Graals välsignelse och eviga fördömelse!

Amfortas (kan inte bärga sig) Ack, tack för dess hänsynslösa strålgans! Jag uthärdar icke leva längre genom denna eviga konstgjorda andning! Jag står inte längre ut med att få nytt liv bara för att vidmakthålla gamla plågor! Skall då denna utsägliga tortyr då aldrig nå ett slut? Jag vägrar blotta mig och visa än en gång min skam, mitt dråpslag, mitt ohyggliga evinnerliga lidande!

Titurel Det är din plikt, min son, liksom det ofrånkomligen är allas vår plikt att förvalta hemligheten och bevara traditionen. Ingen som har sett den helga Graal kan undandra sig dess betydelse. Du kan ej svika oss och vårt samfälliga lidande.

Amfortas Min far, jag ber dig skona mig!

Titurel Det är dig själv du har att skona genom uppenbarelsen av Graal.

Amfortas Jag orkar inte längre!

Titurel Blotta dina sår, på det att Graals makt må ge nytt liv åt ditt blod och rensa varet ur inflammationen.

Amfortas Skona mig, far! Låt mig slippa riva upp de gamla såren! Låt mig äntligen få dö!

Titurel Vi har ej rätt att dö. Vi kan ej dö som äger att förvalta Graal.

Parsifal (får äntligen någon talförmåga tillbaka, till riddaren:) Men varför ger du mig ditt svärd?

riddaren Det är ej mitt. Jag är min herres väpnare allenast.

Parsifal Så det tillhör *(indikerar Amfortas)* honom?

riddaren Ja.

Parsifal Men varför ger han mig sitt svärd? *(för sig själv)* Det verkar nästan som ett ropande på hjälp. Men hur kan jag väl hjälpa honom, jag som ingenting begriper av allt detta?

Amfortas Nog! Tack för! Jag står ej ut! *(reser sig mot Graal och öppnar sin sobelpäls mot den. Publiken ser ej vad han blottar, men alla riddarna visar oändligt deltagande och rörelse)*

riddare 2 Han blöder ännu.

3 Friskare än någonsin.

4 Hans lidande är utan slut.

5 Så är vi allas.

Titurel Skym bort Graalens strålgans, och låt täckelset ånyo gömma Graalens hemligheter. Han har fått sin dos.

Amfortas (stapplar tillbaka) Jag tål ej mera! Detta överstiger min förmåga!

2 Han är färdig.

3 Ja, han har fått nog för denna gång.

5 Så har vi alla.

(Graalen övertäcks av jungfrurna.)

Titurel Det största av mysterier! Kristi eget blod vid offernatten! Han gav det i arv till sina lärjungar.

1 På det att ingen av dem skulle dö.

2 Men de har alla dött men dock fört traditionen vidare.

3 Till släktled efter släktled.

Amfortas Det är en förbannelse med sin odödliga välsignelse!

Titurel Min son, du rådde ej för dina banesår. Du tillfogades dem av andra. Skuldbelasta inte Graalen.

Amfortas Nej, jag rasar blott i blindo mot mitt eget öde! Men det skall jag göra oupphörligt tills jag dör!

Titurel Ja, gör det, och lev vidare, min stackars son, så länge Graalen ger dig kraft att rasa vidare mot evighetens orättvisa öde.

Amfortas Varför kan vi aldrig bryta denna onda cirkel!

Titurel Det är lagen om allt lidandes evinnerliga ofrånkomlighet. Vi måste acceptera fakta. Om vi ej är realistiska så kan vi ej förvalta Graalen, som har anförtrotts oss med sin hemlighet av dem som underhöll den före oss alltsedan uråldriga tider.

riddarna (i kör) Låt oss leva med den helga Graal igenom den och för den på det att vi alls må leva.

Amfortas Finns det inget vanligt dödligt liv att leva!

Titurel Vem är du, min son, att protestera mot odödligheten? Lidandet är allas lag, odödligas som dödligas. Det är universellt. Den enda skillnaden är graden av medvetenhet och kunskap.

Amfortas Är det rättvist då att lidandet skall vara högre och mer smärtorikt för dem som äger högre kunskap?

Titurel Tåligheten är sin egen lön. Att lyda pliktens lag och följa den är en nödvändighet som utesluter lön för mödan.

Amfortas Vi är fast i fällan för vårt eget lidandes odödlighet! Vår enda tröst är att det kanske har en ände!

Titurel Om det har det känner vi ej till den och bör vi ej spekulera i den men allenast uthärda vår plikt att fortsätta att följa den.

Amfortas Mitt banesår blev mer än blott min bane genom att det icke blev min bane men en evig död i stället!

Titurel Klaga inte mera nu, min son. Ceremonin är över. Låt oss åter sluta denna sammankomst och återföra Graal i slutet hemlighet som ej tål dödlig insyn.

(De fyra jungfrurna bär ut den helga Graal.)

Gurnemanz Och dåren bara gapar. Fattar han då ingenting? Är han så enkel i sin renhet att han ej förstår att ställa ens en enda fråga?

Amfortas Vem är han egentligen? Var fann du honom? Han tycks dummare än självaste likgiltigheten.

Gurnemanz Han var lovande som kandidat, en helt oskyldig man, men han har sumpat chansen.

Amfortas Ja, det har han verkligen. Nå, det är ingenting att göra. Vi har bara att ta hand om honom och beklaga honom.

Gurnemanz Och oss själva.

Amfortas Ja, vi är beklagansvärda i vår vishets fullkomliga isolering, dömda i vår ädelhets fulländning till den högsta ensamheten genom världens okunskap om oss.

Titurel Vi måste följa vår bestämmelse!

Amfortas Ja, till förbannelse.

Gurnemanz (kommer tillbaka till Parsifal) Det är över nu, min unge vän.

Parsifal Vad är över?
Gurnemanz Ceremonin. Du är väl trött. Du skall få säng och rum att sova.
Parsifal Jag är omtöcknad och fattar ingenting.
Gurnemanz Ja, det har vi fattat. Kom nu. Det är över. (*går ut med Parsifal. Även alla riddarna drar sig ut.*)
Titurel Där går den unge mannen ut med Gurnemanz. Var han då verkligen så dum att han är utesluten?
Amfortas Han fick chansen, men han tog den inte. Vi kan därmed inte hjälpa honom och han inte heller hjälpa oss. Det är förkyllt.
Titurel Han hade kunnat hjälpa oss.
Amfortas Han gjorde det dock inte. Vi har blott att acceptera det.
riddaren Så rullar evigheten vidare i oavlatligt kretslopp utan att den någonsin kan bryta sig ur eget ekorrhjul.
andra Vi följer evigheten och bevakar den och observerar den. Vad annat kan vi göra?
andra Vi är evighetens fångar. Låt oss följa den i evighet på evighetens egna villkor.
Titurel Än en dag i fåvitskhet utrunnen, som ett sandkorn ur ett ökenhav av sand, till ingen nytta, som en regndroppe i havet, för att därav föras på en evig resa mot i bästa fall ett slut i självmordsangrepp mot en strand, men ingen vet. Vi färdas bara vidare i blindo.
Amfortas Min far, vi borde inte hålla på så här.
Titurel Men gör det ändå. Kan vi annat göra?
Amfortas Nej.
Titurel Så låt oss hålla på då vidmakthålla detta lidande i evighet.
Amfortas Som bara hela tiden kan förvärras.
Titurel Det betyder ingenting. Mot evigheten blir allt relativt.
Amfortas Min far, du glömmet, att vi slipper aldrig nuet, som står i kontrast till evigheten.
Titurel Nuet skickade oss Parsifal, som hade kunnat frälsa oss. Men nuets Parsifal behagade i stället nonchalera oss. Ett nu som har passerat kommer aldrig mer igen.
Amfortas Min far, jag fruktar att jag tror att du har rätt.

Scen 4. Parsifal till sängs.
 Gästkammaren är luxuös, och hans säng är en himmelssäng.
 Han kastar sig av och an i vilda mardrömmar.

Parsifal (sätter sig kallsvettig upp) Nej, jag står ej ut längre. Jag måste fly. Vad är det för ett gruvligt puts de spelar mig? De framställer för mig härresande scener av bloddrypande hjärteklagan och de mest obegripliga charader och väntar sig samtidigt något av mig utan att förklara vad! Det är ej ärligt spel! Och alla de där dystra sorgliga riddarna, alla lika gravallvarligt högtidliga och nedstämda, vilka mumier! Vad väntade de sig av mig egentligen? Och den där kåpklädde slottsherren, som kunde ha varit drabbad av alla världens sjukdomar inklusive spetälska, vad var hans grej egentligen? Nej, jag måste bort härifrån innan det blir värre! Från strid och krävande handräckningar har jag aldrig flytt, men här är ju allt bara skumt! (*reser sig och klär på sig. Gurnemanz kommer in.*)

Gurnemanz Har du bråttom vidare, Parsifal?

Parsifal Där är du, din skojar! Har du bevakat mig?

Gurnemanz Jag har vakat utanför din dörr. Jag var orolig för dig. Ämnar du dig iväg?

Parsifal Jag står inte ut här, Gurnemanz. Jag vill inte fastna i denna spindelväv av mysterier.

Gurnemanz Jag beklagar, min son.

Parsifal Det är inte ditt fel.

Gurnemanz Nej, det är ditt eget.

Parsifal Vad har jag gjort för fel?

Gurnemanz Det får du se.

Parsifal Vad får jag se?

Gurnemanz Det får du se.

Parsifal Fan ta er alla och era mystifikationer! Jag var ute efter hederlig riddarära genom praktiska bragder och nyttiga insatser, men här finns ju bara onyttigt flummeri! Vad har alla ni riddare här för er egentligen?

Gurnemanz Det kommer du kanske en dag att förstå när det är för sent.

Parsifal Du kör också samma stil med bara mystiska kringgående manövrer. Kan ingen här köra med raka rör?

Gurnemanz Vi kan inte vara ärligare än vi är. Men du är utan tålmod.

Parsifal Ja, det är jag, och nu ger jag mig av! Jag står inte ut med obegripliga charader!

Gurnemanz (böjd) Jag beklagar, min son.

Parsifal Beklaga du på bara, med alla dina bedrövliga riddare här tills ni ruttnar av beklagande! (ger sig av)

Gurnemanz Där förlorades vårt ljus och hopp, men han berövade sig chansen själv och utan att ens vilja fatta något av den. Det är vad vi har att stå emot: all världens ignorans och övermod, som bara drunknar i sin egen dumhets fåvitskhets självdestruktivitet.

Akt III scen 1. Kung Arthurs hov.

(Som akt I scen 3. God stämning, alla på uppymt humör.)

(En page kommer in och viskar i Gawains öra.)

Gawain Och det är verkligen han?

pagen Sir Percival själv, Sir Gawain.

Gawain (reser sig, slår två tomma pokaler mot varandra för att äska tystnad)
Mina herrar, bröder och riddare, och mina damer, Sir Percival är tillbaka.
(Alla ställer sig frågande, vänder sig till varandra med frågande blickar, frågor och ser ut som frågetecken, etc.)

Lancelot Vem är Percival? Känner vi honom?

Arthur Sir Percival hör inte till mitt bord, Sir Gawain. Vem är han?

Gawain Minns ni en stackars fågelskrämma till riddaraspirant här för fem år sedan som vi lyckade med och sände iväg med respass? Vi hänvisade honom till den gamle stofilen Gurnemanz, som Merlin kände, och gav honom fem år innan han fick komma tillbaka. Han har nu fullgjort sin femåriga exil och begär företräde.

Arthur (till församlingen) Kommer någon ihåg honom?

Guinevere Jag kommer ihåg honom. Jag minns honom som ett lysande ämne till en pacifist.

Merlin Jag minns honom mycket väl. Alla skrattade ut honom utom jag.

Arthur Han är tydligen bekant för somliga, Gawain. Släpp in honom, så får vi se om vi känner igen honom.

härolden Sir Percival!

(*förhänget dras ifrån och Parsifal visar sig, nu som en fullmogen och respektabel riddare full av självrespekt, som ingen skulle bråka med frivilligt.*)

Arthur Stig in, Sir Percival. Merlin här säger att du kommer på dagen fem år efter ditt förra gästspel här.

Parsifal Ni gav mig fem år, kung Arthur. Jag har utbildat mig under fem år.

Gawain Jag känner knappt igen dig, gosse! Var har du varit?

Parsifal Överallt, men mest i Frankrike, Spanien, Marocko, Italien, Sicilien, Egypten och det Heliga Landet.

Lancelot Då har du varit i Jerusalem?

Parsifal Givetvis.

Lancelot Din rustning ser mindre halvfärdig ut än för fem år sedan. Hur många torneringar, krig och bataljer?

Parsifal Ett antal, Sir Lancelot. Låt det räcka med att jag säger att jag nedlagt fler otrogna i strid än någon annan kristen.

Gareth Det kallar jag att skryta.

Parsifal Jag är bättre känd i det heliga landet och bland muslimerna än här.

Kay Var det inte honom vi sände ut efter den heliga Graal?

Gareth Just det! Har du blivit Graalriddare, Sir Percival?

Parsifal Nej, det var mitt enda nederlag.

Merlin Berätta om det, Percival.

Parsifal (*mera ödmjukt*) Ni skickade mig till Gurnemanz, och han lärde upp mig, så att jag fick tillträde till Graalborgen....

Lancelot (*imponerad*) Så du blev insläppt?

Gareth Finns den faktiskt i sinnevärlden?

Gawain Tydligen, eftersom Sir Percival tillstår sitt enda nederlag där. Vad hände?

Parsifal Jag avbröt mitt ärende där innan jag hade fullföljt det.

Kay Han ljuger. Graalborgen och dess riddare finns inte. Det är bara en myt.

Lancelot I så fall hade han inte medgivit sitt livs kanske enda nederlag. Sir Gawain har alldeles rätt.

Merlin Jag vet att Percival bevistade en hemlig ceremoni i Graalborgen, ty det har jag även hört genom andra.

Lancelot Om han i motsats till oss alla andra fått tillträde till den heliga Graal är han värd mer respekt än någon av oss andra.

Merlin Just därför måste hans nederlag därstädes undersökas. Vad hände, Sir Percival?

Parsifal Tyvärr något som jag inte kan redogöra för, ty jag förstod det inte själv.

Lancelot Men du fick se den heliga Graal?

Parsifal Ja, om det var den jag såg, men det kan knappast ha varit något annat.

Gareth Sir Percival, du låter tveksam.

Parsifal Jag är tveksam.

Merlin Blev du utkastad ur Graalborgen?

Parsifal Nej, jag rymde själv.

Lancelot (*tror inte sina öron*) Rymde?

Parsifal Ja.

upprörda röster Han rymde från den heliga Graal! Alla har vi sökt den, och han rymde från den!

Merlin Varför rymde du?

Parsifal Jag stod inte ut.

Merlin Med vad? Med strålglassen från den heliga Graal?

Parsifal Nej, med mysteriet omkring den.

Arthur Förklara detta för oss, Merlin. Vi begriper ingenting.

Merlin Vem kan göra det, som inte har upplevt den heliga Graal, och ingen annan här än Percival har gjort det. Finns det inga fler vittnen?

Cundry (stiger in förbi härolden) Jag vet allt om saken.

Gawain Häxan Cundry!

Gareth Ingen man vill möta henne i närstrid.

Kay Ingen man vill möta henne alls.

Arthur Stig in, fru Cundry. Merlin efterlyste just ett vittne, och ni uppträder som på beställning.

Cundry Det var meningen.

Merlin Vad vet du om Percivals gästspel i Graalborgen?

Cundry Han gjorde bort sig totalt, och det var helt hans eget fel.

Parsifal Förklara för mig, Cundry. Hur gjorde jag fel? Jag gjorde ju ingenting.

Cundry Det var just det som var ditt stora fel, Parsifal. Härmed anklagar jag honom inför hela er församling för det värsta brott en människan kan göra sig skyldig till: brist på medkänsla!

Parsifal De var alla äldre än jag. Vad kunde jag väl göra för dem? De körde samfällt över mig med mystifikationer så att jag fick nog och rymde. Var det brottsligt?

Cundry Du kunde ha ställt en enda liten fråga, Parsifal. Du satt ju intill Amfortas själv. Berördes du ej alls av hans uppenbara lidanden? Såg du inte blodet som flödade från alla öppna sår? Kunde du höra Amfortas klagan och slå dövörat till i grymmaste likgiltighet? Kunde du se den heliga Graal och inte undra vad det var frågan om? Du ställde inte en enda liten fråga, Parsifal! Du bara stack!

Merlin Cundrys vittnesmål stämmer dessvärre helt överens med vad jag hört om saken av Gurnemanz. Du står anklagad för omänsklig brist på empati, Percival, det allvarligaste brott riddarvärlden känner. Har du något att säga till ditt försvar?

Parsifal Jag var ung och okunnig och förstod ingenting. Jag tappade kontrollen av otålighet och flydde. Jag medger det. Men vad borde jag ha gjort? Vad hade jag kunnat göra för alla dessa gamla sjuka och döende farbröder? Hade närgångna frågor av otillbörlig nyfikenhet hjälpt dem?

Merlin Det minsta tecken på medkänsla, Parsifal, kan på rätta stället uträtta större underverk än de största välgärningar. Du uraktlät detta minsta lilla, Percival, och frågan är om han alls kan gottgöra det.

Parsifal Så säg mig då för helvete äntligen vad den heliga Graal handlar om!

upprörda röster Han fann den heliga Graal och lämnade den.
Han missade sitt livs chans.
Han gjorde bort sig.
Stackarn! Han kan då aldrig bli riddare.

Gawain Stopp ett tag! Ge honom en chans! Allt kan gottgöras, om man bara visar ånger! (*till Parsifal*) Percival, tror du att du skulle kunna finna borgen på nytt och göra ett nytt försök?

Parsifal Ett nytt försök till medkänsla?

Gawain Ja.

Parsifal Jag hade tusen frågor på mina läppar men vågade inte ställa dem av rädsla för att verka närgången och ofin.

Lancelot Han var alltså bara finkänslig.

Gareth Inte när han rymde.

Gawain Vill du göra ett nytt försök?
Parsifal Ja, det vill jag.
Gawain Jag föreslår att Percival får göra ett nytt försök. Om han klarar det må han få komma tillbaka och bli riddare.
Kay Om han klarar det kommer han aldrig hit mer utan blir Graalriddare själv.
Parsifal Den risken får jag väl ta då.
Arthur Ditt förslag är rimligt, Sir Gawain. Vi accepterar det. Eller hur, Merlin?
Merlin Det kunde inte vara rimligare.
Arthur Lycka till då, Percival, med ditt andra besök. Du har härmed vårt hemliga uppdrag att uppdaga Graalriddarnas hemlighet och sedan komma tillbaka hit och förklara den för oss, för ingen av oss känner till den heller.
Lancelot Riddare härifrån har sökt efter den heliga Graal över hela världen utan att finna den eller utan att komma tillbaka.
Parsifal I så fall har jag goda chanser som redan en gång har funnit den.
Guinevere Precis. Lycka till på vägen, Percival.
Parsifal Cundry, vägled mig, och lägg ut texten för mig om mitt brott, så att jag kan bättra mig.
Cundry Ditt brott är förlåtligt endast om du inte kommer tillbaka.
Merlin Tillbaka till Graalborgen?
Cundry Nej, tillbaka hit efter ditt andra besök i Graalborgen.
Merlin Det var hårda bud. Tar du risken, Percival?
Parsifal Har jag något val?
Cundry Nej.
Parsifal Där föll min dom. Jag accepterar den.
Arthur Lev väl, Percival, och ha en god resa, men ärligt talat vet jag inte om jag ska önska dig lycka till eller inte.
Parsifal Lyckan blir en senare fråga, kung Arthur. Plikten kommer först. (*bugar sig och går*)
Lancelot Jag tror han redan är en av Graalriddarna.
Merlin Åtminstone har han börjat fatta något av deras lagar.

Scen 2.

Gurnemanz Du måste ha tålamod, Parsifal! Du måste lära dig tålamod! Du klarar inte livet annars!
Parsifal Vad är tålamod, Gurnemanz?
Gurnemanz Att lägga band på sig själv, att behärska sig, att vänta ut situationer, att inte gå händelserna i förväg, att undvika att bära sig dumt åt!
Parsifal Hur kan en sådan som jag annat än bära sig dumt åt? Det är ju hela min natur. Jag har aldrig fått lära mig annat. Och är inte det hela världens lag? Är inte hela mänsklighetens historia bara redogörelser för hur man har burit sig dumt åt?
Gurnemanz Desto viktigare då att sansa sig och försöka göra motsatsen och spjärna mot historiens dumhet och eviga snedsprång och gå en annan bättre väg!
Parsifal Jag har mycket kvar att lära mig.
Gurnemanz Det har du förvisso. Det har hela världen så länge den lever.
Parsifal Lär mig då äntligen av mina misstag, då jag inte kunde göra det själv. Vad gjorde jag för fel i Graalriddarnas borg vid Monte Verità?
Gurnemanz Och det har du inte fattat ännu, fastän Cundry här förmanar dig därom varenda dag?

Cundry Han är omöjlig i sin envisa oskuld och oförbätterlig i sin hopplösa naivitet. Det vet du, *Gurnemanz*.

Gurnemanz Men jag har aldrig gett upp hoppet.

Cundry Men det har jag.

Parsifal Berätta för mig, *Gurnemanz*. Vad döljer sig egentligen bakom Graalmystiken?

Gurnemanz Du har sett den heliga Graal och har inte fattat något. Hur kan då jag upplysa dig?

Parsifal Något vet du som jag inte vet. Börja med det.

Gurnemanz Vad vill du veta?

Parsifal Och du förmanade mig att inte ställa dumma frågor. Börja med den heliga Graal. Vad är det egentligen?

Gurnemanz Det är det som ingen kan förklara.

Parsifal Då är du hopplösare än jag.

Gurnemanz Det är därför jag har fört dig hit, till denna ensliga eremithydd. Här bor en isolerad eremit som kanske kan lägga ut texten för dig.

Parsifal Äntligen ett halmstrå i den strida strömmen. Så låt oss då rådfråga eremiten.

eremiten (träder ut ur hyddan) *Gurnemanz*, jag har väntat er länge. Så detta är den unge *Parsifal*.

Parsifal Jag kan väl knappast vara någon annan.

Gurnemanz Kom inte med enfaldiga dumheter, nu, *Parsifal*. – Han behöver läras upp, ty han har gjort bort sig kapitalt.

eremiten Ja, jag känner till fallet. Frågan är om det inte är för sent. Man förebygger katastrofer *innan* de inträffar. Efteråt är det inte längre någon idé.

Gurnemanz Gör ändå vad du kan, du helige.

eremiten Och hur ska jag väl kunna hjälpa honom, han som inte själv vill bli hjälpt och som nekat till att hjälpa andra?

Parsifal Gode fader, jag var bara blyg och förskräckt. Är det ett brott?

eremiten Om du var oskyldig kan skadan kanske repareras. Det beror på.

Parsifal Det beror på vadå?

eremiten Ditt eget uppsåt.

Parsifal Ständigt dessa orimliga krav på mig som aldrig preciseras! Vad begär ni av mig egentligen, om ni inte säger det rent ut?

Gurnemanz Han visste ingenting om Graal.

eremiten Ändå såg han den. Han borde ha kunnat dra vissa slutsatser.

Cundry Börja med att berätta vem du är, *Trevisan*, och om *Amfortas* öde.

eremiten *Amfortas* sårades dödligt i strid. Han fick en lans mitt i grenen, som skar sönder hans testiklar. Men likväl dog han ej, ehuru hans plågor aldrig mattades av. Han bad blott om att få dö, men döden ville inte komma av sig själv. *Amfortas* var för ung och motståndskraftig. Hans far sökte då råd genom alla världens högsta expertinstanser inom både läkarvetenskap och heliga ordnar och fick en hemlig kontakt med en riddare av den heliga Graal. Denne kände till flera liknande fall och lovade se vad han kunde göra. Så kom *Amfortas* i kontakt med den heliga Graal, som tillfälligt återskänkte honom livet och lindrade hans plågor, men helt fri från dem kunde han aldrig bli förrän en helt ung och grön riddare utan erfarenhet skulle befria honom från deras tyngd genom sitt unga friska deltagande.

Parsifal Så det var jag det, som inte gjorde det.

eremiten Du kunde ha gjort det. Du kunde ha ställt den enklaste fråga. *Amfortas* kan inte stå och gå utan outhärdliga plågor, han blir aldrig helt frisk från sina varbildningar, han kan aldrig fungera normalt och aldrig sova väl om nätterna, han

går ständigt frysande omkring i frossa, och endast Graalens kraft kan tillfälligt lindra hans ousägliga plågor. Han är i evig dödlig pina och mer än kroniskt handikappad, och du frågade honom inte ens hur han mädde.

Parsifal Det var ju uppenbart.

eremiten Ja, allt var uppenbart. Graalen förevisades dig, och alla lidande riddare blottade sina sår. Allt uppenbarades för dig, och du bara höll tyst och smet.

Parsifal Vem är ni, gode eremit?

eremiten Jag är Amfortas broder, som frivilligt tog avstånd från allt världsligt liv av våld och grymhet. Ensam strävan är för mig ett bättre alternativ än livets fåfänga lidande.

Parsifal Du har ännu inte sagt någonting om den heliga Graal.

eremiten Vem vet något om den heliga Graal? Det finns legender i oändlighet som alla är lika otroliga. Vem vet vad som är sanning och vad som är blott kreativ fantasi? Vi vet inte var den heliga Graal kommer ifrån, vi vet inte hur långt tillbaka dess traditioner sträcker sig, vi vet inte hur och varför den fungerar, vi vet bara att den finns, och utgående från det kan man åtminstone acceptera den.

Parsifal Men den har tydligen helande krafter.

Gurnemanz Berätta om dess legender.

eremiten Legendan berättar, att redan det äldsta Egyptens faraoner åtnjöt den heliga Graal som en bot mot dödligheten. Ingen har kunnat bekräfta detta. Legendan berättar, att Moses tog med sig den heliga Graal ut ur Egypten i Förbundsarken, och att det var därför Faraon blev så rasande på honom och förföljde honom till döds ut i Röda Havet trots de tio landsplågorna. Ingen har kunnat bekräfta detta. Legendan berättar, att det var den heliga Graal som Jesus använde vid sin sista nattvard och överlät åt apostlarna att föra vidare. Ingen har kunnat bekräfta detta. Legendan berättar, att Maria Magdalena tog med sig den heliga Graal till Frankrike och Marseille, när hon flydde från Israel med Josef av Arimatea. Ingen har kunnat bekräfta detta. Legendan berättar, att den heliga Graal vandrade vidare genom de merovingiska konungarnas släktled men att araberna lyckades stjäla den till Spanien och föra den tillbaka till Jerusalem, varför det första korståget genomfördes för att återta den heliga Graal från de otrogna. Ingen har kunnat bekräfta detta. Legendan berättar, att tempelherrarna blev den heliga Graals förvaltare och att påven därför började frukta och avundas dem. Detta har ingen velat bekräfta. Legendan berättar, att tempelherrarna placerade den heliga Graal i klostret vid Monte Verità här i närheten för dess förvaltning i oåtkomlighetens fullkomliga säkerhet. Så lyder traditionen och legendan. Sedan kommer frågorna. Du har sett den heliga Graal. Är det samma Graal som Egyptens faraoner åtnjöt, som Moses stal från Egypten, som Jesus gav åt sina lärjungar och som fördes vidare av Maria Magdalena åt merovingerna och tempelherrarna? Vem kan veta någonting säkert?

Parsifal Vad är den heliga Graal? Är det själva pokalen?

eremiten Nej, det är innehållet, ett lysande vitt pulver som kan lösas i dryck men som är så extremt i sina kemiska reaktioner, att det måste bevakas och kontrolleras med den strängaste tänkbara disciplin, ty minsta tänkbara missbruk har lett till döden och omfattande katastrofer.

Gurnemanz Ett annat namn för den heliga Graal är 'profeternas' eller 'de vises sten'.

eremiten Ja, enligt legendan.

Cundry Man kan göra guld av den. Allt den kommer i beröring med förädlas. Därför har alltid alla världens herrar blivit galna över den.

Parsifal Jag förstår. Och jag var för oskyldig för att ens vilja befatta mig med den.

Gurnemanz Och endast sådana kan rätt förvalta den heliga Graal. Men du hade kunnat visa någon medkänsla med den sårade Amfortas och de andra skadade Graalriddarnas lidande. Det var det som fattades.

Parsifal Är det därför de fått i uppgift att förvalta den heliga Graal, att de är handikappade och därför är oskyldiga i den timliga världen?

Gurnemanz Du börjar äntligen förstå.

Parsifal De plågas, men har som bot och belöning för sitt tålmod med sina plågor utsetts till att förvalta den heliga Graal, som uppehåller deras liv i det oändliga. Vilket mysterium!

Gurnemanz Du är mogen för din andra chans, Parsifal. Missa den inte en gång till.

Cundry Men kom ihåg villkoret: om du accepterar den heliga Graal blir du kvar bland riddarna i borgen. Valet är helt ditt eget.

Parsifal Ödet visar mig vägen, och jag har bara att lyda.

Gurnemanz (till eremiten) Han är redan en av oss.

eremiten Ja, Gurnemanz. Han blir aldrig dödlig mer.

Akt IV scen 1. Högtidssalen i Graalborgen, som i akt II scen 3.

Amfortas Jag ber er alla: detta är fullkomligt meningslöst. Jag ber er låta mig få dö. Det är min sista bön i livet.

Titurel Den är hädisk. Den går emot alla riddartraditioners regler. Vi är här för att försvara livet och till varje pris uppbära det, uthärda det och aldrig sanktionera ens den mest berättigade euthanasi.

Amfortas Var då inte så fördömt idealistiska. Försök att öppna era ögon. Hela riddarorden är ju dödsdömd, vi är gamla mumier som har överlevt oss själva, ingenting kan rädda oss och inte ens den heliga Graal, som bara verkar vara till för att förlänga våra lidanden.

Titurel För fram och avtäck än en gång den heliga Graal!

Amfortas Nej, jag förbjuder det! Låt mig nu äntligen få hellre dö! Det enda jag har kvar i livet är begäret att få dö.

riddarna Han har gett upp. Hur skall det gå för oss om konungen ger upp?

andra Om han ger upp finns knappast hopp för någon av oss längre.

andra Han har lidit alltför mycket. Hans invaliditet är svårare än alla andras.

Titurel Ge ej upp, min son, förrän du måste! Än kan räddaren, den fulländade oskulden passera och medföra din äntliga kur!

Amfortas Han gjorde det och flydde. Hur kan det då finnas hopp?

väpnaren Han kan ha ångrat sig.

riddare Han visste ingenting och skrämdes helt naturligt bort på flykten inför vår groteska processions mysterier.

en annan Vi lever blott för att han en gång kan komma tillbaka.

Amfortas Aldrig mer! Ni lurar blott er själva! Jag vägrar längre acceptera mitt självbedrägeri!

Titurel Vi måste blotta kalken och avtäck Graalen. Det är allt vi lever för och vår allenaste uppgift i livet.

Amfortas Låt mig dö först!

(Gurnemanz, Cundry och Parsifal inträder.)

Titurel Se, min son. Vi tycks ha fått besök.

Amfortas Jag ser.

Gurnemanz Förlåt min sena ankomst, riddare av Graal och tempelherreorden, men jag vågar tro att vi ändå har kommit i god tid för Graalceremonin.

Amfortas Ni kommer blott och stör när jag skall dö.

Parsifal (träder fram) Jag är ej längre rädd, Amfortas, ej för dig och ej för något extraordinärt mysterium.

Amfortas Varför kommer du då hit? Här är ju allt blott ämnat att frammana skräckscenarier och oändligt lidande.

Parsifal Jag är den ende som kan hjälpa dig.

Amfortas Hur då? Du är välkommen om du hjälper mig att dö.

Parsifal Jag hjälper dig att leva. Avtäck genast den heliga Graal!

Titurel (inför allmänhetens tvekan) Gör som han säger.

(De fyra jungfrurna avtäcker Graal. Parsifal går lugnt fram till den, griper kalken och för den till Amfortas.)

Parsifal Drick, min vän. Det gör ej ont.

Amfortas Och varför skulle jag då dricka för att öka mina plågor?

Parsifal Det är endast vad du tror. Det enda hindret för din återställelse är dina tankars mörkhet och fixering vid dig själv. Det är blott därför som du önskar dö. Du tror att enda vägen ut ur dig är döden. Men det finns en bättre väg, som är till livet.

Drick! (räcker kalken åt Amfortas)

Amfortas (dricker, ser Parsifal djupt i ögonen under tiden)

Parsifal Nå, min vän, säg, gör det ont?

Amfortas (med eftertanke) Du ger mig livet åter, men plågorna är kvar.

Parsifal Bär fram det helga spjutet! *(Spjutet förs fram till Parsifal. Denne tar hand om det.)* Sä, är det detta spjut, som i en våldsamt niding hand anbringades att skära upp ditt livs mest heliga organ, och som dessutom skurit upp vår mästars och konung Jesus sida?

Amfortas Ja, men för att visa att han levde.

Parsifal Så må det visa även nu för alla tider att Amfortas lever. *(rör med spjutet mot Amfortas sår i grenen. Amfortas vrider sig av smärta men återhämtar sig.)*

Amfortas Vet du vad du har gjort?

Parsifal Min plikt.

Amfortas Nej, du har gjort långt mera. Du har gått över dina befogenheter. Det är långfredag idag, och liksom Jesus räddades till livet trots sitt lidande och kval och spjutet genom sidan har du räddat mig till livet och kurerat mig och det emot min egen vilja!

Parsifal Var det brottsligt?

Amfortas Nej, det var ett under.

Parsifal Må du leva länge, kung Amfortas, som den obestridde ledaren bland Graalens tempeltjänare och riddare.

Amfortas Nej, käre Parsifal, du har nu övertagit titeln, äran och allt ansvar för den saken genom att avlösa mig. Jag bands till tjänsten genom min ohyggliga invaliditet, men du har nu kurerat mig och avlöst mig, och du blir vida mera rätt och lämplig som Graals högste riddare, ty du är oskuld än och fri från världens våld och ondska. Mottag min tacksägelse och hyllning. *(böjer knä för honom)*

Parsifal Vad vill detta säga?

Gurnemanz Parsifal, du har nu segrat. Du har självmant omfattat den högsta traditionens högsta lag, att visa misskund och att ej förtränga medkänslans impulser, vilket är det mänskligaste man kan göra, vilket den som gjorde mest av alla var vår mästare och herre Jesus. Du har botat kung Amfortas och därigenom avlöst honom från hans plikter genom att bli hans mest ödmjuka och innerliga tjänare.

Parsifal Har jag gått i en fälla?

Gurnemanz Nej, du har blott självmant stigit in i traditionen, den mest heliga och högsta ibland traditioner, som gått vidare från faraoners äldsta dagar i Egypten och det äldsta Babylons kaldéer till de första judarnas profeter Moses och kung David och till Jesus själv, vår evighets överstepräst. Det är den äldsta dödskulden av alla, vars unika enda mening är att uppehålla livet. Det är judendomens kristendom och kristendomens judendom. Varenda själ som har läst hela Bibeln och som omfattar dess historik och tror på Moses och kung David, Jesus och Johannes som personligheter med all deras sannings pathos lidande och kraft är sanna judar lika väl som sanna kristna, ur vilken gemenskap endast de är uteslutna som förnekar någondera. Vi är ej rasister, och vår tolerans är gränslös, men vi håller oss till sanningen.

Parsifal Så ni har upptagit mig trots min dumhet och min flykt den första gången?

Amfortas Du är en av oss definitivt, vilket bevisades av att du kom tillbaka. Och du lär ej fly ifrån ditt öde flera gånger, ty du har nu funnit det.

Cundry Skyll ej på mig, din äventyrare. Du bad om det.

Gurnemanz Du bestod ej provet första gången, men tillfället kommer alltid någon gång tillbaka.

Titirel Ge honom kronan.

Amfortas (*kastar av sig sin pälsmantel och framträder i hela sin granna återvunna härlighet*)

Du är herre nu, kung Parsifal, för världens härligaste tradition och riddarära.

(*kröner honom*)

(*Alla riddare blottar sina huvuden och bugar sig i ödmjukhet för Parsifal, medan den heliga Graal strålar vackrare än någonsin. Musiken når sitt maximum av skönhet och styrka. Det kan inte bli högtidligare.*)

Slut.

(Verona 18.3.2004.)